

Otwarcie nowej wystawy czasowej
w MUZEUM WOJSKA POLSKIEGO zatytułowanej
CHRZEST POLSKI

26 kwietnia 2016 r. godz. 17:00
w MUZEUM WOJSKA POLSKIEGO,
AL. JEROZOLIMSKIE 3.

**Wystawa pod honorowym patronatem Podsekretarza Stanu w Ministerstwie
Obrony Narodowej prof. dr hab. Wojciecha FAŁKOWSKIEGO.**

Wystawa pod honorowymi patronatami
Prymasa Polski abp dr Wojciecha POLAKA
oraz gen. bryg. bp polowego Wojska Polskiego dr Józefa GUZDKA.

Dyrektor Muzeum Wojska Polskiego prof. **Zbigniew Wawer**, Dyrektor Muzeum
Historii Polski **Robert Kostro** oraz Dyrektor Państwowego Muzeum
Archeologicznego w Warszawie dr **Wojciech Brzeziński**.

Komisarz wystawy: **Wojciech Krajewski**, Muzeum Wojska Polskiego.

Zaprezentowana zostanie epoka pierwszych Piastów w dobie przyjmowania
chrześcijaństwa, zilustrowana bogatą ikonografią znanych twórców, rekonstrukcjami
ubiorów i uzbrojenia używanego w tej epoce oraz licznymi zabytkami
archeologicznymi, w tym także te świadczące o początkach wiary chrześcijańskiej
w tworzącym się państwie polskim.

Nowa wystawa czasowa w Muzeum Wojska Polskiego

Wystawa „Chrzest Polski” otwarta 26 kwietnia br. jest wystawą historyczną, przygotowaną w związku z przypadającą w tym roku 1050 rocznicą tego wydarzenia. Zrealizowana jest w dwóch salach muzealnych – Sali Archeologicznej i Sali Kasetonowej.

Rozpoczyna ją ekspozycja poświęcona temu, co było przed przyjęciem chrztu a więc czasom pogańskich bogów. O porzuceniu pogańskich wierzeń opowiada powiększenie słynnego obrazu Jana Matejki „Przyjęcie chrześcijaństwa”. W sali na piętrze zaprezentowano Polskę i jej społeczeństwo w dobie pierwszych Piastów. Są tu do obejrzenia efektowne rekonstrukcje manekinów wojowników, oraz postaci cywilnych, w tym także ubiór dziecięcy do chrztu. Bogata ikonografia znanych artystów malarzy i rysowników przedstawia militarne aspekty tamtych czasów. Zgromadzono też wiele eksponatów archeologicznych z tej epoki, w tym także tych wczesnochrześcijańskich, które są świadectwem początków nowej wiary w państwie piastowskim.

Ekspozycję zamyka wybór zabytków przypominających, że religia chrześcijańska jest obecna w naszej historii i naszym życiu do dziś – odznaczenia i odznaki, biżuteria patriotyczna zawierająca w swej kompozycji znak krzyża.

Dla publiczności otwarta będzie do 31 lipca 2016 r.

Chrzest Polski

Przyjęcie chrześcijaństwa w 966 r. można uznać za najdonioślejszy akt polityczny i religijny w historii państwa polskiego na całej przestrzeni jego dziejów, poczynając od X wieku aż po czasy nam współczesne.

W dawnych rocznikach zapisano „*Mysko dux baptizatur*”, czyli „*książę Mieszko został ochrzczony*”. Obecnie przyjmuje się, że doszło do tego w okresie Świąt Wielkanocnych w 966 r. w grodzie na Ostrowiu Tumskim w Poznaniu.

W wymiarze religijnym państwo piastowskie przyjęło chrzest porzucając pogańskich bogów na rzecz wiary chrześcijańskiej, której jesteśmy wierni do dziś. Jak napisał o tym później kronikarz Gall Anonim „*naród polski został uratowany od śmierci w pogaństwie*”.

W wymiarze polityki zewnętrznej przyjęcie chrześcijaństwa zapewniło Polsce suwerenność. Mieszko I wykazał wielką przezorność, właściwie oceniając sytuację polityczną w tej części Europy, kierunki jej zmian, widoczne zagrożenia i szanse rozwoju dla swego państwa. Dzięki chrystianizacji Polska utrzymała swoje miejsce na mapie ówczesnej Europy, gdzie pozostanie w pogaństwie groziło politycznym i militarnym unicestwieniem. Przez chrzest Polska na trwałe związała się z zachodnim kręgiem kultury łacińskiej. Zapewniło to jej równorzędne miejsce wśród państw chrześcijańskich. Polska utrzymała taki sam status, jaki miały inne państwa wobec papieża i cesarstwa, będących głównymi siłami politycznymi ówczesnej Europy. Książę Mieszko I mógł odtąd uprawiać politykę międzynarodową, aktywnie uczestnicząc w kontaktach politycznych z cesarstwem niemieckim.

W wymiarze polityki wewnętrznej chrześcijaństwo posłużyło budowie i scaleniu młodego państwa piastowskiego. Otworzyło kraj na świat wyższej kultury i idee płynące z Europy Zachodniej. Wielką była tu rola duchownych, ludzi wykształconych, którzy posługiwali się łaciną. Spełniali oni funkcje administracyjne i dyplomatyczne. Dzięki nim przyswojono kulturę łacińską, ceremoniał dworski i pismo. Spowodowało to stopniowy rozwój państwa i jego elit, a także wzrost cywilizacyjny i kulturalny kraju.

Oczywiście chrystianizacja objęła początkowo jedynie najbliższe otoczenie księcia Mieszka I i jego dwór. Dopiero z czasem zeszła na szersze masy społeczne. Proces chrystianizacji był długi i powolny. Ostatki pogańskich wierzeń były widoczne jeszcze w końcu XV w. a także później. Ich pozostałości występowały nawet w XIX i XX w. w zwyczajach i obrzędach ludowych.

Początki chrystianizacji ziem polskich w X wieku

Przyjęcie chrztu przez księcia Mieszka I należy wiązać z wydarzeniami prowadzonej przez niego polityki zewnętrznej. Powiększając obszar swego władania zmierzał do oparcia zachodniej granicy państwa na rzece Odrze i opanowania Pomorza Zachodniego. Na jego drodze stanęły plemiona Słowian połabskich. Dwie wyprawy wojsk Mieszka I przeciwko Połabianom dowodzonym przez saskiego komesa Wichmana, zakończyły się porażką (963-965). Równocześnie pojawiło się zagrożenie ze strony Sasów prących przez tereny słowiańskie na wschód. Mieszko I zdołał jednak „ponad ich głowami” nawiązać stosunki dyplomatyczne z cesarzem Ottonem I, który był ich władzą zwierzchnią. Sam przyjął wówczas zwierzchnictwo cesarza i płacił mu trybut z ziem „aż po Wartę”. Stał się „amicus imperatoris” czyli był „przyjacielem cesarza”.

W tym czasie na dworze Ottona I dojrzewała myśl założenia arcybiskupstwa w Magdeburgu nad Łabą, które miałoby wypełniać misję szerzenia chrześcijaństwa w kierunku wschodnim, czyli na tereny plemion polskich (zostało ono powołane ostatecznie w 968 r.). Istniało więc zagrożenie przymusową chrystianizacją ze strony Niemiec.

Mieszko I dzięki przemyślanej polityce wyprzedził utworzenie tego arcybiskupstwa. Zorientował się, że w istniejącej sytuacji politycznej nie może dłużej występować w kontaktach między państwami, jako władca pogański. Religia chrześcijańska wyznawana w wyżej stojącym cywilizacyjnie cesarstwie musiała mu się wydawać bardzo atrakcyjna. Nowy chrześcijański bóg był potężniejszy od licznych pogańskich bogów, jakich dotąd wyznawano na jego ziemi. Mieszko potrzebował też wsparcia militarnego w walce ze Słowianami połabskimi. By ocalić suwerenność swego państwa i dalej rozszerzać jego terytorium nawiązał sojusz polityczno-wojskowy z czeskim księciem Bolesławem I Srogim. Został on przypieczętowany w 965 r. ślubem Mieszka I z księżniczką Dobrawą.

W następnym roku Mieszko I przyjął wraz ze swoim dworem chrzest (966). Uzyskane w wyniku sojuszu zawartego z Czechami wsparcie wojskowe pozwoliło na pokonanie Wichmana i Wioletów w 967 r. i tym samym opanowanie Pomorza Zachodniego.

W ślad za chrztem Mieszka I, w 968 r. utworzone zostało zależne bezpośrednio od Stolicy Apostolskiej (nie od cesarza) biskupstwo misyjne w Poznaniu z pierwszym biskupem Jordanem, który zapoczątkował rozwój organizacji kościelnej w Polsce. Z oczywistych względów, pierwszą chrystianizacją została objęta Wielkopolska. To tu do 1000 r. był pierwszy ośrodek władzy kościelnej

w Polsce. Z Wielkopolski chrześcijaństwo rozpowszechniło się stopniowo na resztę kraju. Kolejne biskupstwa (w Krakowie, Wrocławiu i Kołobrzegu) utworzone zostały jednak dopiero po roku 1000, czyli już za czasów panowania Bolesława Chrobrego. W Gnieźnie powstało arcybiskupstwo. Usamodzielnienie kościoła polskiego umacniało suwerenność państwa.

Wzrost znaczenia Mieszka I jako liczącego się władcy chrześcijańskiego w tej części Europy widać w dalszych wydarzeniach politycznych. W 972 r. zadał on klęskę margrabiemu Hodonowi w bitwie pod Cedynią, w obronie przynależności Pomorza Zachodniego do swego państwa. Konflikt rozstrzygał potem sam cesarz Otton I na zjeździe w Kwedlinburgu, gdzie stawili się Mieszko I z synem Bolesławem w roli zakładnika i margrabia Hodo, jako równoprawne strony konfliktu. Wówczas to Mieszko I oddał syna pod szczególną opiekę Stolicy Apostolskiej, co również jest znaczącym posunięciem.

Po śmierci cesarza Ottona I, w latach następnych Mieszko I wmieszał się wraz z panami niemieckimi w sprawy ustalenia następstwa tronu cesarskiego. W ich wyniku poparł ostatecznie cesarza Ottona III.

Około 991 r. powstał dokument „*Dagome iudex*”, w którym Mieszko I oddawał swoje państwo pod opiekę Stolicy Apostolskiej. Jego obszar obejmował Wielkopolskę, Mazowsze, Śląsk, Pomorze i część Małopolski. Do tego zasięgu państwa, Bolesław Chrobry dołączy w 999 r. jeszcze ziemię krakowską odebraną Czechom.

Jednak prawdziwym chrystianizatorem terenów państwa piastowskiego był właśnie Bolesław Chrobry. Nie dość, że powiększył liczbę biskupstw i szerzył chrześcijaństwo wśród ludności, to za jego czasów państwo polskie samo podjęło działalność misyjną na zewnątrz. Biskup Pragi Wojciech wyruszył w 997 r. z misją na teren pogańskich Prus, podczas której zginął. Jego męczeńska śmierć miała dla Polski wielkie następstwa umiejętnie wykorzystane przez Chrobrego w staraniach o polską prowincję kościelną i koronę królewską. Chrobry nakazał wykupienia ciała biskupa i sprowadzenie go do Gniezna. W 999 r. papież Sylwester II kanonizował biskupa Wojciecha i ustanowił arcybiskupstwo w Gnieźnie. Pierwszym arcybiskupem został Radzim Gaudenty, brat św. Wojciecha.

Po św. Wojciechu byli następni męczennicy. W 1003 r. zostało zamordowanych tzw. „pięciu braci Polaków” pustelników-benedyktynów w pustelni pod Międzyrzeczem. W 1009 r. zginął zabity przez Prusów św. Bruno, który przybył do Polski w 1004 r.

7 marca 1000 r. odbyło się spotkanie cesarza Ottona III z Bolesławem I Chrobrym w Gnieźnie nazwane „zjazdem gnieźnieńskim”. Cesarz przybył do Gniezna by odwiedzić grób św. Wojciecha. Przyświecała mu idea odtworzenia uniwersalistycznego cesarstwa rzymskiego, którego

równoprawnym członem byłoby także państwo piastowskie. Cesarz przyznał Chrobremu suwerenność w obrębie cesarstwa przez symboliczne wręczenie mu insygniów władzy. Potwierdził w ten sposób pozycję Bolesława Chrobrego jako pełnoprawnego partnera układów politycznych. Chrobry został uznany za przyjaciela i sprzymierzeńca narodu rzymskiego oraz współpracownika cesarstwa.

W 1025 r., na krótko przed śmiercią, Bolesław I Chrobry uzyskał koronę królewską jako pierwszy władca Polski. Podniosło to jego rangę i symbolizowało niepodzielność monarchii.

Dzięki podjęciu przez Mieszka I przemyślanego kroku przyjęcia chrześcijaństwa i dalszej chrystianizacji państwa kontynuowanej przez Bolesława Chrobrego, Polska zyskała trwałe miejsce na politycznej mapie średniowiecznej Europy.